

مقایسه تحلیلی قشم و آنتالیا به منظور ارائه راهبردهای توسعه گردشگری

سجاد کیانی^۱

واحد کیانی^{۲*}

kiyanivahed@alumni.ut.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۲/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۹/۱۳

چکیده

گردشگری مجموع پدیده‌ها و ارتباطات ناشی از کنش متقابل میان گردشگران، سرمایه، دولت‌ها و جوامع میزبان، دانشگاه‌ها و سازمان‌های غیر دولتی، در فرایند جذب، حمل و نقل، پذیرایی و کنترل گردشگران و دیگر بازدید کنندگان است. در طول ۶ دهه گذشته صنعت توریسم تجربه کرده است توسعه و تنوع مداومی را، که به یکی از بزرگترین و سریع‌ترین بخش‌های رشد اقتصادی در جهان تبدیل شده است. کشور ترکیه توانست در سال ۲۰۱۱ مقام ششم دنیا را در زمینه گردشگری به خود اختصاص دهد به طوری فقط گردشگر روس وارد شده به ترکیه در سال ۲۰۱۱ بیش از ۳ میلیون نفر بوده است، در حالی که کشور ما با وجود پتانسیل‌ها و جنبه‌های گوناگون جذب گردشگر هنوز نتوانسته به جایگاه واقعی خود در سطح منطقه و حتی جهانی برسد. سواحل و منطقه آزاد آنتالیا (ترکیه) در سال ۲۰۱۱ توانسته حدود ۹ میلیون گردشگر را به سوی خود جذب کند، در حالی قشم علیرغم تمام قوت‌ها در زمینه گردشگر برخوردار می‌باشد، نتوانسته در جذب گردشگر موفق شود. هدف این پژوهش مقایسه تحلیلی قشم و آنتالیا به منظور ارائه راهبردهای توسعه گردشگری بوده است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر مدل SOWT و مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و سایت‌ها و مجلات معتبر و میدانی است.

واژگان کلیدی: گردشگری، مناطق آزاد، سواحل آنتالیا، سواحل قشم، مدل SOWT

۱- کارشناس شهرداری تویسرکان

۲- مدرس دانشگاه پیام نور ایران

Comparing Analytical Qeshm and Antalya for Providing Tourism Development Strategies

Sajjad kiyani¹

Vahed kiyani^{2*}

kiyanivahed@alumni.ut.ac.ir

Abstract

Tourism is the sum of the phenomena and interactions resulting from the interaction between tourists, capital, governments and host communities, universities and non-governmental organizations, in the process of attracting, transporting, accommodating and controlling tourists and other visitors. Over the past 6 decades, the tourism industry has experienced continuous development and diversification, which has become one of the largest and fastest growing sectors of economic growth in the world. Turkey was ranked sixth in the world in tourism in 2011, so the number of Russian tourists entering Turkey was more than 3 million in 2011 alone, despite our potential for attracting tourists. It has yet to achieve its true status at the regional or even global level. Antalya Free Beaches (Turkey) attracted about 9 million tourists in 2011, while Qeshm, despite all its strengths in the field of tourism, failed to attract tourists.

The purpose of this study was to compare analytical analysis of Qeshm and Antalya in order to present tourism development strategies. The research method is descriptive-analytical and reliant on SOWT model and library and documentary studies and field and authoritative field and journals.

Key words: tourism, free zones, coast of Antalya, coast of Qeshm, SOWT

1- Expert in municipaly of Toyserkan, Iran

2- Academic staff, Payame Nour University, Iran *(Corresponding Author)

مقدمه

گردشگری به عنوان صادرات نامرئی درآمدزاترین و ارز آورترین صنعت است و سهم بسزایی در کاهش فقر و ارتقای سطح زندگی و تعاملات مثبت فرهنگی دارد. در عصر فرامردن امروزی یک واقعیت مهم اجتماعی است که عموماً از دیدگاههای تعادل فرهنگی و تعادل های توسعه ای (عدالت اجتماعی) به آن می نگرند. طبق برآورد سازمان جهانی گردشگری، کل گردشگران دنیا در سال ۲۰۲۰ به حدود یک میلیارد و ۶۰۰ میلیون نفر خواهد رسید. آنچه که در این دو منطقه نمود بیشتری دارد گردشگری ساحلی آنهاست که به تناسب سرمایه گزاری این دو منطقه بهره برداری لازم را نیز در بخش گردشگری می کنند. مناطق ساحلی به خصوص سواحل ماسه ای به دلیل اینکه حد فاصل بین انبوهی از آب و خشکی می باشد، دارای اهمیت ویژه ای است، به پیوست این اهمیت این ناحیه بطور ذاتی برای انسانها جاذب واز پتانسیل لازم جهت اجتماع گردشگران برخوردار می شود (۱). گردشگری دریایی و ساحلی (با چشم پوشی از تفاوت های موجود بین آنها) یکی از انواع گردشگری می باشد که در دنیای امروز طرفداران زیادی دارد. یک مطالعه در استرالیا نشان داده است که بیش از ۴۲ درصد گردشگران داخلی و ۵۰ درصد گردشگران خارجی این کشور، به سواحل آمده و گردشگری دریایی را انتخاب می کنند. به همین جهت دولت استرالیا به منظور استفاده عاقلانه از اقیانوس ها، سیاست اقیانوس های استرالیا را پذیرفته است. همچنین یک مطالعه در سال ۱۹۹۰ در هپی در شمال شرق آریزونا، نشان دهنده آن است که در سال مذکور از این منطقه ۱۰ هزار نفری، بین ۵۰ تا ۹۰ هزار نفر دیدن کرده اند (۲). پلاژهای وسیع کناره دریا با شنهای نرم و هوای مساعد و داشتن پناهگاهی مصون از تعرض امواج دریا و باد، میکرو کليمای مناسبی برای بهره برداریهای توریستی به وجود آورده است، تاجایی که شهرسازی کناره دریاها در طول دهها کیلومتر، شکل تعمیم یافته ای به خود گرفته است. این پلاژها به شرط پیوند با جنگل و پارک و کوهستان از قدرت و جاذبه خاصی بهره مندند (۳). اصولاً بسیاری از کشورهای توسعه یافته ویا در حال توسعه برای

دستیابی به هدف هایی چون، توسعه ی اقتصاد ملی، جذب سرمایه های خارجی، استفاده از مزیت های نسبی منطقه ای، ایجاد فرصت های شغلی، افزایش درآمد های ناشی از فعالیت خدماتی، توسعه منطقه ای و تبدیل بخش های عقب مانده به قطب های توسعه و غیره اقدام به تاسیس مناطق آزاد نموده اند و توسعه فعالیت های گردشگری در مناطق آزاد، یکی از راهبردهای مهم جهت تحقق اهداف مذکور تلقی می گردد (۴). امروزه مناطق آزاد تجاری، با داشتن قابلیت هایی در جهت افزایش صادرات، اشتغال زایی، جذب سرمایه گذاری خارجی و جذب گردشگران داخلی و خارجی می توانند نقش مهمی در اقتصاد کشور ایفا کنند و همچنین ساختار اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، و قوانین حاکم بر آنها می تواند بستر مناسبی برای توسعه گردشگری را مهیا نماید از این رو نگاهی به جایگاه گردشگری در مناطق آزاد کشور خصوصاً قشم می تواند نقش مهمی را در نحوه برنامه ریزی و اتخاذ تصمیمات متناسب با قابلیت های این مناطق را در جهت توسعه و نیل به اهداف مورد نظر را فراهم آورد، هر چند ماهیت ابتدایی واصل پیدایش این مناطق براساس مولفه های اقتصادی شکل گرفته است، اما سرمایه گزاری در زیر ساختها و استفاده از توانمندی های بالقوه منطقه ای به منظور توسعه گردشگری، از اهمیت خاصی برخوردار است (۵). امروزه مناطق آزاد به عنوان پدیده ای فراگیر و ابزاری برای تحقق استراتژی های توسعه برون نگر با تاکید بر سیاست توسعه صادرات مورد توجه قرار گرفته اند. به طوری که اکثر کشورهای در حال توسعه، به احداث یک یا چند منطقه آزاد مبادرت کرده اند. هدف از ایجاد این مناطق، فراهم کردن شرایط مناسب به منظور افزایش تولید و صدور کالای صنعتی از طریق جذب سرمایه های خارجی، ایجاد اشتغال، کسب درآمد ارزی، افزایش درآمد حاصل از توریسم، تامین مواد اولیه و قطعات مورد نیاز صنایع، برقراری پیوندهای صنعتی با داخل کشور، رشد رفاه اقتصادی و مادی مردم مناطق و سپس منافع ملی است (۶). گردشگری با ویژگی های خاص خود، می تواند به عنوان یکی از اصلی ترین گزینه های مناطق

آزاد در جهت ایجاد اشتغال، کسب درآمد ارزی و توسعه منطقه ای باشد، لذا سرمایه‌گذاری در این فعالیت در تمام کشورهای دارای جاذبه‌های جهانگردی واز جمله در ایران رو به افزایش است. بطوری که در سال‌های اخیر جذب گردشگران خارجی به رقابتی فزاینده در بین کشورهای درگیر در صنعت گردشگری تبدیل شده است، زیرا گردشگری نه تنها در پیشبرد اقتصاد ملی و درآمدهای ارزی نقش آفرین بوده، بلکه فعالیت است پاكيزه و عاری از هر گونه آلودگی و در عین حال ایجاد کننده ی مشاغل جدید، در واقع گردشگری برای کشورهای دارای جاذبه‌های جهانگردی نظیر ایران می‌تواند به مهمترین منبع کسب درآمد ارزی تبدیل شود، مشروط بر اینکه برنامه ریزی صحیح و همه جانبه توأم با آینده‌نگری برای بهره‌برداری منطقی و علمی آن تنظیم و اجرا گردد. قاسمی اشاره دارد که مناطق آزاد تجاری در معنای عام خود عموماً براساس مفهوم تجارت آزاد شکل گرفته‌اند و مناطق آزاد ایران در فضایی بوجود آمدند که بیش از هشتاد درصد اقتصاد، دولتی بوده به همین دلیل در زمینه ماهیت و کارکردهای آن اجماع نظری وجود نداشت. کریمی امیری (۷) در تحقیقات خود با عنوان بررسی ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل مناطق آزاد تجاری ایران جهت تحقیق راهبرد توسعه صادرات در دانشگاه تهران انجام داده است. کرمی و نجفی (۸) در مقاله‌ای تحت عنوان همکاری روسیه و ترکیه: هدف‌ها، گستره، و چشم‌اندازها این دو کشور را از نظر تبادلات اقتصادی و گردشگری مورد بررسی قرار داده است. ابراهیم زاده (۴) در مقاله‌ای تحت عنوان مالهه تطبیقی کارکردهای تاثیر گزار بر الگوهای رفتاری گردشگران در برنامه ریزی بازار یابی گردشگری ایران و آمریکا با استفاده از مدل SWOT پرداخته است؛ کیانی و همکاران (۹) در پژوهشی تحت عنوان تحلیل تغییرات پوشش/کاربری شهرستان طالقان ماتریس SWOT کیفی به منظور تدوین راهکاری مدیریت پایدار سرزمین نشان دادند که توسعه گردشگری پایدار به عنوان بهترین راهبرد قوت-فرصت، اعمال قوانین آلودگی آب و خاک از طرف مراکز بهداشت منطقه به عنوان بهترین راهبرد قوت-تهدید، جلوگیری از تغییر کاربری اراضی به عنوان بهترین

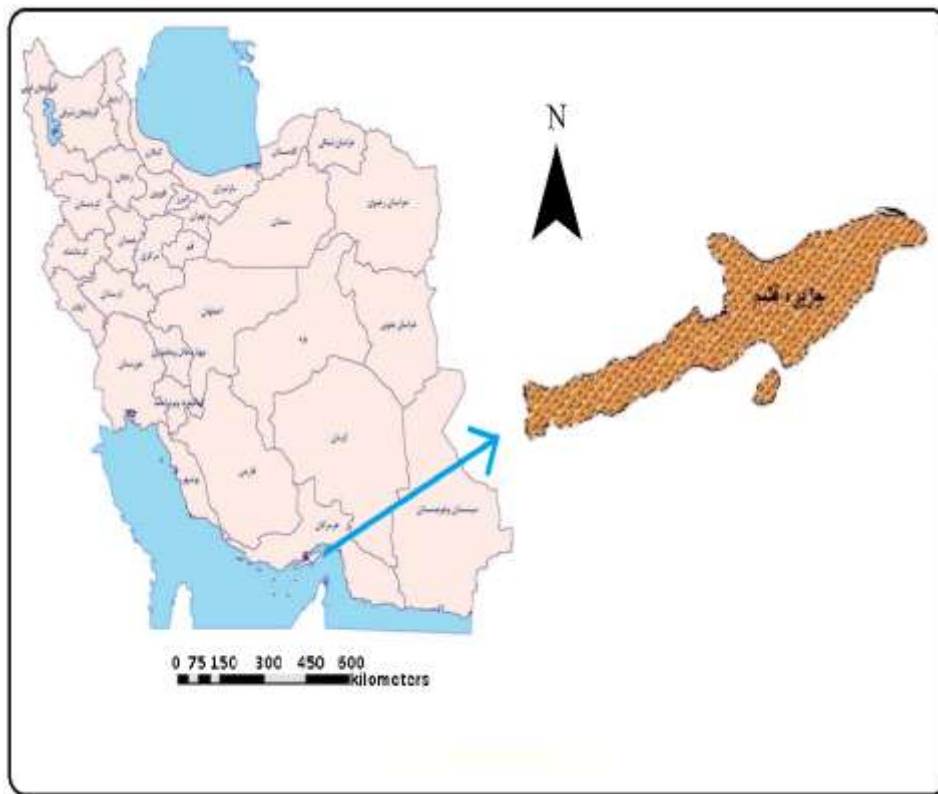
راهبرد ضعف-فرصت و در نهایت اجرای طرح مرتعداری به منظور کاهش رواناب سطحی و متعاقباً کاهش فرسایش خاک به عنوان بهترین راهبرد ضعف-تهدید در منطقه مطالعاتی می‌باشد. همچنین می‌توان به مطالعاتی که در ارتباط با جزیره قشم است اشاره کرد که عبارتند: قشم‌نگینی برخلیج فارس (۱۰)، نظام مدیریت زیست محیطی و توسعه پایدار در منطقه آزاد قشم (۱۱)، برنامه ریزی توسعه اتی جزیره قشم در چهارچوب آمایش سرزمین (۱۲)، نقش اکوتوریسم در توسعه پایدار شهری و روستایی نمونه موردی جزیره قشم (۱۳)، فرضیه تحقیق منطقه آزاد قشمپتانسیل‌های گردشگری، همچون منطقه آزاد آنتالیا دارد. اهداف تحقیق عبارتند از:

- ۱- شناسایی و معرفی پتانسیل‌های گردشگری طبیعی و انسانی منطقه آزاد قشم
- ۲- مقایسه پتانسیل‌های گردشگری طبیعی و انسانی منطقه آزاد آنتالیا با قشم
- ۳- ارائه راهبردها و راهکارهای توسعه گردشگری جزیره قشم با مدل SOWT
- ۴- دلائل موفقیت منطقه آزاد آنتالیا و عدم موفقیت منطقه آزاد قشم در جذب گردشگر

مواد و روش‌ها

جزیره قشم به عنوان بزرگترین جزیره غیر مستقل دنیا در نزدیکی دهانه ی تنگه ی هرمز در خلیج فارس در ۵۶ درجه و ۱۶ دقیقه طول شرقی و ۲۶ درجه و ۵۷ دقیقه عرض شمالی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد. این جزیره که یکی از سه منطقه آزاد ایران نیز می‌باشد. بزرگترین جزیره خلیج فارس است و در ۲۲ کیلومتری بندرعباس با مساحتی در حدود ۱۶۲۸ کیلومتر مربع واقع شده است. جزیره قشم با سه جزیره، هرمز، هنگام و لارک شهرستان قشم را در استان هرمزگان شکل می‌دهد. کوتاه‌ترین مسیری که جزیره قشم را به سرزمین اصلی کشور مرتبط می‌سازد، راه آبی بندر لافت به پل خمیر(پهل) حدود ۲ کیلومتر است (۱۴)، شهر قشم در گوشه شمال شرقی جزیره قرار دارد. در بخش غربی ساحل شمالی نیز جنگل حرا قرار

دارد. یک فصل گرم و مرطوب و طولانی و یک فصل کوتاه و معتدل از ویژگی آب و هوایی جزیره است (۱۲).

شکل ۱- نقشه موقعیت جزیره قشم در استان هرمزگان را نشان می‌دهد.

مناطق آزاد تجاری کشور ترکیه است در سال ۱۹۷۸ میلادی کار خود را آغاز کرد. این منطقه هم اکنون نقش مهمی را در اقتصاد کشور ۶۵ میلیون نفری ترکیه ایفا می‌کند. منطقه آزاد تجاری آنتالیا اولویت مبادله و خرید و فروش کالا را به محصولات الکترونیکی، اپتیک و پوشاک داده است. البته امکانات نگهداری هر نوع کالایی در آنجا منظور شده است. حداکثر زمان اعطای مجوز فعالیت در منطقه تجاری آنتالیا ۹۹ سال است. طی ۱۹ سال فعالیت منطقه آزاد تجاری آنتالیا نام آن شهرت زیادی یافته است و بدون شک هم اکنون می‌تواند یکی از چند منطقه مهم تجارت آزاد در خاورمیانه محسوب شود (۱۵).

منطقه آنتالیا در ناحیه ای به مساحت ۶۰۷۱۳۰ مترمربع در سمت راست لنگرگاه آنتالیا واقع شده است، ۱۲ کیلومتر بامرکز شهر فاصله دارد و ۲۵ کیلومتر با فرودگاه فاصله دارد. آنتالیا در منطقه مدیترانه و در غرب ترکیه واقع شده است. تنها رودخانه این منطقه رود آکسو می باشد که در انتها به آبشار دودن اطلاق می‌شود. آنتالیا (به ترکی: Antalya) نام مرکز استان آنتالیا و از شهرهای مهم توریستی کشور ترکیه است. این شهر یکی از مراکز گردشگری و تفریحی که در (مدار ۳۲، ۳۲ شرقی و ۳۸۴۵، ۴۸ شمالی) کشور ترکیه با مساحتی در حدود ۲۰، ۸۱۵ کیلومتر مربع قرار گرفته است. کل جمعیت آنتالیا در سال ۲۰۱۰ بالغ بر ۱،۰۰۱،۳۱۸ نفر برآورد شده است. منطقه آزاد تجاری آنتالیا که یکی از مهمترین

شکل ۲- نقشه موقعیت منطقه آزاد آنتالیا

-گردشگری (قشم - آنتالیا)

می‌کردند، سواحل آنتالیا یکی از مراکز اصلی گردشگری در طول سال می‌باشد.

-جاذبه های جزیره قشم و مقایسه آن با آنتالیا

جاذبه های طبیعی

جهان است که به دلیل موقعیت جغرافیایی ممتاز خود دارای انواع پدیده های زیبای طبیعی و زمین شناسی است و جزیره قشم را می‌توان دروازه ای برای ژئوتوریسم ایران دانست. بزرگترین جزیره خلیج فارس به واسطه دارا بودن پدیده های زمین شناسی و زیست شناسی متنوع و گاه بی همتا، توان بالایی را برای تبدیل شدن به یک قطب بزرگ طبیعت گردی و ژئوتوریسم در حوزه خلیج فارس دارد (۱۶). اما منطقه آزاد آنتالیا همانطور که در جدول ۱ نشان می‌دهد از مواهب طبیعی کمتری نسبت به جزیره قشم برخوردار می‌باشد، با این وجود توانسته از حداقل جاذبه های طبیعی خود بیشترین بهره برداری را انجام دهد، در کنار این جاذبه بهترین خدمات رسانی و زیرساخت های رفاهی، اقامتی ایجاد کرده که باعث رضایت گردشگر می‌شود و گردشگر برای چند بار این مقصد را برای مسافرت خویش انتخاب کند.

طبق آمار در فصل گردشگری قشم از اوایل مهر تا اواخر فروردین که حدود ۷۱٪ از کل گردشگران ورودی به منطقه را شامل می‌شود، به طور متوسط روزانه ۷۰ هزار گردشگر به منطقه وارد می‌شوند. بسیاری از گردشگران خارجی که اغلب از کشورهای امارات و چین برای خرید کالای ارزان وارد منطقه می‌شوند که به دلیل کمبود امکانات و تسهیلات اقامتی و گردشگری تعداد آنها ۲ نفر از هر ۱۰۰ گردشگر ورودی را در بر می‌گیرد و مابقی گردشگران داخلی هستند. این محدودیت تا اندازه ای ناشی از تبلیغ سو از منطقه علی‌رغم برخورداری از سایت‌های گردشگری متعدد می‌باشد. آمار گردشگران ورودی به قشم طی سال های ۹۰-۸۰ حاکی از آنست که قشم نیز مانند سایر مناطق آزاد کشور در جذب گردشگران ناموفق بوده است به طوری که از ۱۸,۹۰۷,۱۶۴ گردشگر ورودی تنها حدود ۷٪ (۱,۲۲۳,۵۰۱ نفر) را گردشگران خارجی تشکیل می‌دهند و ۹۳٪ گردشگران ورودی داخلی هستند که ۹۹٪ از درآمد حاصل از توریسم منطقه را ایجاد می‌کنند. میزان کل سرمایه گذاری ۲۵ میلیارد دلار در این منطقه می‌باشد. و در سال ۲۰۱۰، ۹/۲ میلیون توریست وارد آنتالیا شدند، در سال ۲۰۰۹ از هر ۱۰۰ گردشگر ورودی به ترکیه ۳۱ نفر به آنتالیا سفر

جدول ۱- جاذبه های طبیعی (قشم- آنتالیا)

جاذبه های طبیعی (قشم)	جاذبه های طبیعی (آنتالیا)
غار خریس	غار کارائین
غار نمکی	غار داملاتاش
گنبد های نمکی	پاموک کاله
سایت تخم گزاری لاک پشت ها	آبشارهای دودن و کور شوخلی
چشمه های گو گردی	پارک یوروک
سواحل شنی و ماسه ای نقره فام و سیمین براق	ساحل شنی لارا
سواحل صخره ای زیتون، ریگون (ساحل لاک پشت ها)	ساحل سنگی کنی التی
ژئو پارک قشم	انتالیا ساید
سواحل گلی لافت	پارک ملی
دره ستارها	-
جنگل های حرا	-
جزایر (هنگام، لارک، هرمز)	-
حیات وحش	-
درخت انجیر معابد	-
دره تندیس ها	-

-جاذبه های تاریخی - فرهنگی

تاریخی - فرهنگی در واقع در بر گیرنده میراث یک تمدن و فرهنگ یک ملت می باشد، و برای هر قوم و ملتی مهم است که در مورد این میراث تاریخی - فرهنگی خود اطلاعاتی داشته باشد. این جاذبه ها عموماً شامل مکان ها و ابنیه تاریخی، زیارتگاهها و نمایش برخی از این آثار در موزه ها و... می باشد.

تاریخ بخشی از گذشته ی انفکاک ناپذیر از زندگی مردم است و مردم به دنبال شناخت هویت تاریخی خود هستند. مردم توجه خاصی نسبت به گذشته فرهنگی و اجتماعی خود و هموعان خود دارند. هم چنین توجه ویژه ای نیز به آثار فرهنگی - تاریخی بر جای مانده از گذشته دارند (۱۷). جاذبه ها و آثار

جدول ۲- جاذبه های تاریخی- فرهنگی (قشم- آنتالیا)

جاذبه های تاریخی - فرهنگی (قشم)	جاذبه های تاریخی - فرهنگی (آنتالیا)
قلعه پرتقالی ها	قلعه ایچی
مدرسه تاریخی کمالیه	مدرسه کاراتای
زیارتگاه پیر تم سنیتی	مسجد مراد پاشا
قنات تاریخی زینبی	برج ساعت
سد تاریخی پی پشت	برج هیدرلیک
قلعه نادری	مسجد کنکره دار
سد تاریخی گوران	کسیک مناره
قبرستان انگلیس ها	دروازه هادریان
تپه تاریخی کولقان	حمام رومی ها
مسجد قبا	-
نیایشگاه ناهید	-

-جاذبه های انسان ساخت

برای جلب و جذب گردشگران به کشورها و مناطق با انگیزه های مختلف، وجود جاذبه الزامی است. بدون جاذبه به سرمایه گذاری در این صنعت نمی توان چندان امیدوار بود. از این رو جاذبه عنصر اولیه و رکن اصلی صنعت گردشگری است (۱۷).

بنابراین وجود جاذبه های انسان ساخت در هر مکانی نیز سبب جذب گردشگر به سوی این مکانها شده است، جاذبه هایی نظیر بازارهای شیک، مراکز پذیرایی و اقامتی، بوستان ها و فضاهای تفریحی و جذاب، موزه ها و آثار هنری زیبا، ساختمان های و خیابان های تاریخی و....

جدول ۳- جاذبه های انسان ساخت (قشم- آنتالیا)

منطقه آزاد قشم	منطقه آزاد آنتالیا
پارک زیبای ساحلی (سینما دریا)	اکوالند(مرکز تفریحی آبی)
پارک خانواده	تفرجگاه استور
پلاژسیمین	تور رافتینگ
چاه های طلا(تلا)	آمفی تئاتر آسپندوس
بازار (ستاره ها، پردیس، خلیج فارس...)	بازار(شمال، کالیسی، میگروس...)
اسکله صیادی سلخ(بزرگترین بازار صیادی جزیره)	بندر داخلی قلعه ایچی

منطقه کوهستانی سک لی کنت (اسکی روی برف)	سد بزرگ خالصی
جشنواره پرتقال طلایی	کارگاه لنج سازی
تور کشتی	مجموعه استخر ها، حمام ها
موزه آتاترک	بازارهای صنایع دستی
تفرجگاه ترابان کالیسی	امکانات قواسی زیر آب برای عموم
-	اکوموزه بندر لافت

پلاژهای توریستی، زائرسراها و ساختمان های مدارس به هنگام تعطیلات می باشند. از آنجایی که این گونه تاسیسات عامل موثری برای تقویت جهانگردی بین المللی محسوب می شود، اهمیت دادن بدانها، بایستی مورد توجه دولت ها قرار گیرد و آن دسته از کشورهایی که فاقد تاسیسات اقامتی هستند در طرح ریزی صنعت جهانگردی به ساخت این گونه تاسیسات به ویژه هتل های توریستی اقدام نمایند (۳).

- زیر ساخت ها، امکانات، تسهیلات (قشم، آنتالیا)

تاسیسات توریستی را در مجموع می توان به سه گروه عمده، تاسیسات اقامتی، پذیرایی و حمل و نقل و ارتباطات طبقه بندی نمود، که به اختصار هریک از آنها مورد بررسی قرار می گیرد:

- تاسیسات اقامتی

این تاسیسات شامل هتلها، مهمانسراها، متلها، کاروانسراها، کمپها، کلبه های ساحلی و کوهستانی، اردوگاهها، پانسیون ها،

جدول ۴- تاسیسات اقامتی (منطقه آزاد قشم - آنتالیا)

تعداد	درجه	مکان اقامتی (آنتالیا)	تعداد	درجه	مکان اقامتی (قشم)
۲	****۵	هتل	۴	***۳	هتل
۳	****۴	هتل	۴	**۲	هتل
۷	***۳	هتل	۲	*۱	هتل
۲	**۲	هتل	۲	***۳	هتل آپارتمان
۷	-	هتل آپارتمان	۴	*۱	هتل آپارتمان
۲	****۴	هتل سوئیت	۲۵	A-B-C-D	مهمانپذیر
۳	-	مجتمع ویلایی			
۱۷	-	مسافرخانه			

منبع: (ابراهیم زاده، افاقی زاده، ۱۳۸۷)

همچنین ۴۳ هتل ۳ ستاره و ۱۴ هتل ۲ ستاره وجود دارد

در استان آنتالیا در حدود ۹۸ هتل ۵ ستاره ۶۵ هتل ۴ ستاره و

خدمات تسهیلات

که به گردشگران خدمات و تسهیلات ارائه می کنند در گروه عناصر ثانویه قرار می دهیم. این عناصر عامل جاذبی بر ای آمدن گردشگران به شهر نیست و گردشگران بواسطه وجود آنها به مکانی نمی روند بلکه وجود آنها برای گردشگران ضروری است و هر چه از کمیت و کیفیت بیشتری برخوردار باشند، عاملی مهم در ماندگاری گردشگری در شهر یا رغبت به سفر است (۱۷).

آن هنگام که گردشگر پا به سرزمین مورد بازدید می گذراد، علاوه بر پی جویی جاذبه هایی که او را بدان مقصد کشانیده است، نیازهای مقدماتی و اساسی انسانی ای دارد که به هر تقدیر باید آنها را تامین نماید. غذا از جمله نیاز های فیزیولوژیک اولیه انسانی است. اما غذا علاوه بر تامین نیاز ضروری، خود به عنوان گونه ای قابل اهمیت از جاذبه های هر مقصد گردشگری شناخته می شود (۱۸). بنابراین عناصری را

جدول ۵- خدمات و تسهیلات (منطقه آزاد قشم - آنتالیا)

تعداد	خدمات و تسهیلات (آنتالیا)	تعداد	خدمات و تسهیلات (قشم)
۵	مرکز خرید	۱۲	مرکز خرید
۱۰	مرکز پذیرایی	۱۵	مرکز پذیرایی
۱۷۰	شرکت فعال	۲۰	دفتر خدماتی مسافرتی
۲	ترمینال بین المللی (فرودگاه)	۵	تاکسی تلفنی
۱	ترمینال داخلی (فرودگاه)	۴۱	بانک
۲	بندر	۶	دفتر بیمه
		۶۶۲	مجموع شرکت های خدماتی ۸۷-۸۴

مزایا و مشوق های ارائه شده در منطقه آزاد آنتالیا، منطقه تجارت آزاد در خارج از مرز های گمرکی تلقی می شود. مفاد قانون گزاری مربوط به مالیات، وظایف، آداب و رسوم و تعهدات ارزی در منطقه قابل اجرا نیست. در سرمایه گزاری و مراحل تولید، عامل پایه و کاربران می توانند از انگیزه های تعیین شده توسط شورای وزیران بهره مند شوند، از جمله:

- مجاورت با بنادر اصلی ترکیه، در دریای مدیترانه، دریای اژه و دریای سیاه و دریاها ی نزدیک به فرودگاه بین المللی.
- سرمایه گزاران خارجی می توانند به طور کامل و با اطمینان در منطقه آزاد تجاری سرمایه گزاری نمایند.
- مجوزهای ۹۹ ساله ارائه می شود.
- فروش به بازارای داخلی از مناطق آزاد مجاز است.

این تحقیق از نوع توصیفی - تحلیلی است. جهت جمع آوری اطلاعات و داده های مورد نیاز از بررسی های اسنادی و کتابخانه ای و مطالعات میدانی استفاده شده است. بنابراین ابتدا از سایت های معتبر، مقالات، گزارشات و اسناد مرتبط با موضوع، داده های مورد نظر فراهم گردید، در ادامه جاذبه ها، زیرساخت ها، میزان سرمایه گزاری در دامنطقه مورد بررسی قرار گرفت، سپس دلایل موفقیت و عدم موفقیت مناطق مورد تحلیل قرار گرفت و در انتها با ارائه راهبردها و راهکارهای توسعه گردشگری جزیره قشم با مدل SOWT راهکارها و پیشنهادی داده شد.

یافته ها و نتایج تحقیق**مزایای تجارت در منطقه آزاد آنتالیا (FTZ)**

سازمان های کلیدی در امر گردشگری ترکیه

- ❖ انجمن آژانس های مسافرتی ترکیه (TURSAB)
- ❖ انجمن سرمایه گزاران گردشگری ترکیه (TYD)
- ❖ انجمن سرمایه گزاران و هتلداران ترکیه (TUROB)
- ❖ فدراسیون هتل های ترکیه (TUROFED)
- ❖ انجمن راهنمایان گردشگری (TUREB)

-دلایل موفقیت منطقه آزاد آنتالیا در زمینه گردشگری

کشور ترکیه تا سال ۲۰۲۳ برنامه ها و استراتژی های مختلفی معرفی کرده که نشان دهنده توجه این کشور به بخش گردشگری می باشد، ۱۴ استراتژیک این کشور در بخش گردشگری عبارتند از: برنامه ریزی، سرمایه گذاری، سازمان ها، گردشگری داخلی، تحقیق و توسعه، حمل و نقل و زیرساخت، بازاریابی و ترفیع، آموزش، کیفیت خدمات، برندسازی شهری، متنوع سازی گردشگری، مناطق توسعه گردشگری، کوریدور های توسعه گردشگری و شهرهای گردشگری مسلما با چنین برنامه ریزی پیشرفت قابل ملاحظه ای در بخش گردشگری خواهد کرد تا جایی که تارتبه ۶ جهانی این کشور در بخش گردشگری ارتقا یافته است.

❖ هزینه های خدمات درمانی و پزشکی بسیار پایین و با کیفیت سبب جلب بیمارانی از اروپا و کشورهای خاورمیانه که هزینه های پزشکی آنها بالاست، بنابراین شاخه ای از گردشگری به نام گردشگری سلامت در این منطقه پیشرفت قابل ملاحظه ای داشته است.

❖ در این منطقه از کشور ترکیه خدمات و تسهیلات مناسبی برای باز نشستگان ارائه می دهد که در نتیجه منجر به توسعه گردشگری سالمندان در این منطقه شده است.

❖ موقعیت جغرافیایی و آب و هوایی منطقه سبب گسترش ورزش هایی نظیر گلف، اسکی، فوتبال و... شده است.

❖ رشد کنواسیون های گردشگری در منطقه آزاد آنتالیا به دلیل موقعیت جغرافیایی آنتالیا است که هم به کشورهای خاورمیانه و هم کشورهای اروپایی نزدیک است.

❖ در سال های اخیر، سرمایه گذاری های مناسبی در زمینه بهبود ظرفیت بندر و بخش دریایی در آنتالیا آغاز شده است،

- نزدیک به EC و بازار شرق خاورمیانه، ارائه مالیات از بسیاری از محصولات ترکیه به بازارهای EC.
- اجاره زمین برای تکمیل زیرساخت ها بسیار پایین است.
- برای مدت ۱۰ سال پس از شروع عملیات در منطقه، تجارت آزاد است و اعتصاب و تحریم ممنوع است.
- ارز خارجی منطقه آزاد تجاری می تواند در بانک مرکزی ترکیه تبدیل شود.
- درآمد حاصل از تولید در منطقه آزاد تجاری از طریق فعالیت های اشخاص حقیقی و حقوقی معاف از مالیات می باشد.
- در منطقه آزاد تجاری، قانون شهرداری، قانون سرمایه گذاری و قانون تشویق و مقالات دیگر از قوانین، برخلاف مفاد قانون مناطق آزاد تجاری است و نباید اجرا شود (۱۹).

مزیت ها و مشوق ها در مقررات مناطق آزاد ایران

- مهمترین امتیازها و مشوق هایی که در قانون چگونگی اداره مناطق آزاد پیش بینی شده بدین شرح می باشند:
- معافیت مالیاتی ۱۵ ساله
- آزادی کامل ورود و خروج سرمایه
- تضمین سرمایه های خارجی و سود حاصل از آنها
- امکان مشارکت سرمایه گذاران داخلی و خارجی به هر نسبت
- امکان ورود کالا از خارج به منطقه بدون پرداخت عوارض گمرکی و سود بازرگانی
- امکان ورود اتباع خارجی به مناطق آزاد بدون اخذ روادید
- عدم اجرای قانون کار ج.ا. ایران در آن مناطق و حاکم بودن مقررات خاص اشتغال (۲۰).

اهداف تشکیل مناطق آزاد ترکیه

- ❖ افزایش صادرات صنعتی (غیر سنتی)
- ❖ شتاب بخشیدن به ورود سرمایه های خارجی به کشور
- ❖ انتقال تکنولوژی به کشور
- ❖ جلب سرمایه ها در بخشهای مولد
- ❖ افزایش میزان بهره وری از امکانات مبالغت و اعتبارات بین المللی (۲۱).

- ❖ قایق های بادبانی گردشگری از جمله تسهیلات این منطقه در جذب گردشگران می باشد.
- ❖ آنتالیا دارای اقلیم طبیعی متنوعی می باشد که در همین زمینه شاخه دیگر از گردشگری به نام گردشگری گیاهشناسی را به وجود آورده است که سبب جذب گردشگران علاقه مند زیادی در این ارتباط شده است.
- ❖ در زمینه جذب گردشگری مذهبی نیز آنتالیا کوشا بوده است و وجود مکان های مذهبی نظیر کلیسای سنت نیکلاس، مناره فلوتد و... باعث شده که در این ارتباط نیز سرمایه گزاری هایی انجام بشود و زیرساخت های مناسبی برای گردشگران ارائه شده است.
- ❖ تبلیغات در سطح جهانی، و هم چنین وجود هماهنگی و مشخص بودن وظایف سازمانی، و معافیت هایی که وجود دارد در بخش های سرمایه گزاری و دادن مجوز با اعتبارات لازم از دیگر امتیازات کشور ترکیه در جلب توریست می باشد.
- در نهایت وجود زیرساخت ها، امکانات رفاهی، اقامتی، بهداشتی، تفریحی در بالاترین کیفیت باعث جلب رضایت گردشگران و در نتیجه ماندگاری بیشتر آنها در این منطقه شده است.
- دلایل عدم موفقیت منطقه آزاد قشم در بخش گردشگری**
- همانطور که پیشتر اشاره شد نسبت سرمایه گزاری در این منطقه سیر نزولی پیدا کرده است، که یکی از دلایل این مسئله، ضعف های سیاسی بالای ایران در منطقه و تحریم اقتصادی ایران است. وضعیت سرمایه گزاری داخلی نیز در حد مطلوبی نیست، به طوری که بیشترین سرمایه گزاری داخلی در راستای واردات کالا و فروش آن در بازارهای داخلی بوده است (۲۲). در اینجا به مهمترین دلایل ضعف این منطقه در جذب گردشگر اشاره می کنیم:
- ❖ عدم وجود مدیریت قدرتمند و ناظر بر خدمات گردشگری در سطح کلان.
- ❖ هزینه های بالای اقامتی، خدماتی و رفاهی در سطح جزیره و عدم نظارت بر این تسهیلات و تاسیسات ارائه شده
- ❖ به دلیل شرایط آب و هوایی فقط فصول خاصی می توان به این منطقه مسافرت کرد
- ❖ عدم آگاهی عمومی نسبت به پتانسیل های جزیره و بی توجهی به آن.
- ❖ عدم تبلیغات باعث مهجور ماندن جزیره و در نتیجه کمبود گردشگر شده است.
- ❖ پایین بودن سطح امکانات و تسهیلات بهداشتی درمانی در سطح جزیره به خصوص مراکز دیدنی.
- ❖ سیر نزولی سرمایه گزاری در منطقه آزاد قشم.
- ❖ عدم آگاهی عمومی مردم و نبودن تشکل های مردمی (NGO) در زمینه گردشگری و محیط زیست.
- ❖ آلودگی سواحل و نبود یک سیستم فاضلاب درست در سطح منطقه.
- ❖ ناآشنایی با گردشگری الکترونیک و بالفعل در نیاوردن طرح ها و پروژه های ارائه شده توسط متخصصین و دانشگاہیان.
- ارائه راهکار(منطقه آزاد قشم)**
- ۱- کاهش تصدی گری دولت و واگذاری گردشگری به بخش خصوصی.
- ۲- تدوین استانداردهای جدید برای مراکز و خدمات اقامتی و پذیرایی از سوی سازمان میراث فرهنگی.
- ۳- تهیه و اجرای طرح ها و پروژه های جامع و تفصیلی گردشگری در منطقه.
- ۴- تسهیل شرایط سرمایه گزاری در بخش گردشگری به خصوص برای سرمایه گزاران خارجی.
- ۵- نظارت بر نرخ گزاری مراکز اقامتی، رفاهی، خدماتی و حمل و نقل درون شهری و بین شهری.
- ۶- بالا بردن کیفیت خدماتی هواپیمایی و توسعه خطوط هواپیمایی.
- ۷- نوسازی و مدرن سازی ناوگان حمل و نقل دریایی، جاده ای به عنوان مهمترین اثر بر وی توسعه حجم گردشگران ورودی به منطقه.

- ۲) استفاده از رسانه و برنامه های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه ها و چشم اندازهای منحصر به فرد و آداب و رسوم مردم منطقه
- ۳) جلوگیری از تخریب پوشش گیاهی از طریق آموزش دادن گردشگران در چگونگی برخورد با محیط اطراف خود
- ۴) توسعه وسایل حمل و نقل دریایی و هوایی
- ۵) همکاری شرکت های گردشگری خارجی و داخلی و تبلیغات همه جانبه جهت جذب توریسم

-راهکارهای بازنگری (WO)

- در راهکارهای بازنگری تاکید بر نقاط ضعف درونی و بهره گیری از فرصت های بیرونی در جهت رفع نقاط ضعف توسعه گردشگری قشم می باشد. و راهکارهای زیر ارائه می شود:
- ۱) ارائه و آموزش های لازم به شاغلین بخش گردشگری
- ۲) تشویق افراد محلی و حمایت از آنها برای اجاره دادن اتاق ها
- ۳) توسعه واحد های اقامتی
- ۴) ارائه امکانات ویژه به سرمایه گذاران غیر بومی

-راهبردهای تدافعی (WT)

- در راهبردهای تدافعی ضمن تاکید بر آسیب پذیری دریا راهکارهای زیر ارائه می شود :
- ۱) توسعه وسایل حمل و نقل
- ۲) تشویق مسولین امر در توسعه و بسط گردشگری
- ۳) آموزش گردشگران در جهت پاکیزه گی اسکله ها و سواحل و جلوگیری از آلودگی های زیست محیطی
- ۴) برگزاری سمینارها و جشنواره ها و مراسمات مختلف در منطقه و کشور در جهت خوش آب و هوا بودن جزیره قشم در ایام سرد
- ۵) توسعه امکانات رفاهی شامل (رستوران ها، استراحت گاه ها، سرویس بهداشتی و...)
- ۶) برگزاری مسابقات ورزش های آبی در خلیج فارس با توجه به پتانسیل ها و قابلیت های موجود

- ۸- ایجاد مراکز آموزشی برای تربیت نیرو های انسانی متخصص فعال در مراکز اقامتی، تفریحی، مکان ها و آثار باستانی و موزه ها برای بالابردن میزان رضایت گردشگران به خصوص گردشگران خارجی.
- ۹- پایداری و ثبات در سیستم مدیریتی.

- ۱۰- برگزاری همایش ها، نمایشگاهها و موزه ها از آثار تاریخی جزیره قشم در جهت معرفی جاذبه های گردشگری منطقه.

-ارائه راهبردها و راهکارهای توسعه گردشگری جزیره قشم با مدل SOWT

-راهبردهای رقابتی تهاجمی (SO)

- در راهبردهای تهاجمی که تمرکز بر نقاط قوت درونی و فرصت های بیرونی استوار است، راهکارهای زیر جهت توسعه گردشگری قشم پیشنهاد می شود :
- ۱) بهره برداری از حمایت های بخش خصوصی برای سرمایه گذاری بیشتر در جزیره قشم از طریق سیاست های دولتی، گرفتن مالیات و پرداخت یارانه ها و تسهیلات بانکی
- ۲) توسعه گردشگری طبیعی به دلیل توانمند بودن قابلیت این منطقه برای توسعه گردشگری طبیعی در منطقه
- ۳) استفاده بهینه از قابلیت های جزیره قشم به دلیل دارا بودن بیشترین خط ساحلی در بین جزایر کشور (چشم انداز های زیبا، ماهیگیری، قایق رانی، شنا، اسکیت و...) در جهت جذب گردشگر برای اشتغال افراد بومی
- ۴) تشویق مردم به مسافرت با توجه به زیبا بودن منطقه به عنوان قطب آبی جنوب و ارزان بودن اجناس
- ۵) ایجاد فرهنگ گردشگری و استقبال از گردشگران داخلی و خارجی

-راهبردهای تنوع (ST)

- در راهبردهای تنوع، بخشی که بر نقاط قوت درونی و تهدید های بیرونی متمرکز است، راهکارهای زیر به منظور توسعه گردشگری منطقه آزاد قشم پیشنهاد می شود :
- ۱) بهره گیری از قوانین و مقررات در جهت کاهش آلودگی های زیست محیطی جزیره قشم

جدول ۶- ماتریس عوامل داخلی موثر بر گردشگری منطقه آزاد قشم

ابعاد توسعه	قوت ها	ضعف ها
اقتصادی و فرهنگی اجتماعی و اکولوژیکی وزیستی	۱- موقعیت جغرافیایی	۱- عدم توجه به تبلیغات جهانی در زمینه جلب توریسم
	۲- آثار تاریخی به جای مانده از دوره های مختلف	۲- کم توجهی مسئولین سایر نهادها به ایجاد فرصت های گردشگری
	۳- وجود تنگه هرمز در منطقه به عنوان دروازه تجاری و منطقه استراتژیک	۳- عدم مدیریت صحیح و برنامه ریزی نامناسب در قابلیت های موجود
	۴- وجود ساحل در اکثر نقاط منطقه برای انواع ورزشهای آبی	۴- بالا بودن هزینه های گردشگری و پایین بودن درآمد سرانه مردم
	۵- جاذبه های طبیعی و اکوسیستم های ویژه	۵- گرمای طاقت فرسای بعضی از نقاط مانند قشم و بندرعباس به ویژه در فصل تابستان
	۶- وجود منابع آب فراوان به صورت چشمه و قنات در نواحی مختلف؛	۶- عدم وجود هتل ها و رستورانهای بین راهی در بین بعضی از استانهای حاشیه خلیج فارس
	۷- مهیا بودن حمل و نقل دریایی و هوایی	۷- ضعف دسترسی منابع مہیای گردشگری جاده، آژانس مسافرتی و اماکن اقامتی مناسب
	۸- توجه نمودن به گردشگری طبیعت	۸- برخورد ها و تعارضات فرهنگی و گاهی برخوردهای فیزیکی بین اهالی بومی و گردشگران
	۹- هزینه های پایین اجرای طرح های گردشگری به نسبت سایر مناطق آزاد	۹- عدم سرمایه گذاری بخش دولتی به اندازه کافی
	۱۰- استقبال افراد بومی از برگزاری تورها و جشنواره فرهنگی و گردشگری	۱۰- ایجاد شلوغی و ازدحام در بخش وب روز اختلال در آرامش اهالی منطقه و آلودگی های صوتی، بصری
	۱۱- فرهنگ مناسب بومیان در برخورد با افراد غیر بومی	۱۱- عدم توجه پاسخگویی امکانات بهداشتی، پزشکی و کمک های اولیه موجود به نیازهای گردشگران افزایش تقاضای برای تاسیسات رفاهی
	۱۲- بزرگی و وسعت قابل توجه خلیج فارس	۱۲- خطر تخریب محیط زیست در اکوسیستم های آبی و خشکی
	۱۳- شرایط مطلوب آب و هوایی در فصل سرد سال	۱۳- فقدان هتل مناسب و کافی و اقامتگاه های پراکنده
	۱۴- وجود چشمه های معدنی، وجود سواحل صخره ای	۱۴- عدم کفایت امکانات بهداشتی و نبودن سرویس های بهداشتی در اسکله ها و مراکز دیدنی
	۱۵- وجود زیستگاه های متنوع	۱۵- افزایش برخی آلودگی ها و صدمه به محیط زیست طبیعی و اکوسیستم منطقه به جهت حضور گردشگران
	۱۶- فراوانی جنگل های حرا	۱۶- فقدان مدیریت قوی، کارآمد و هماهنگ در توسعه گردشگری
	۱۷- وجود چشم اندازها زیبا و منحصر به فرد	۱۷- عدم آشنایی اکثر بومیان به روشهای کسب درآمد
	۱۸- پایگاه اصلی توسعه منطقه آزاد تجاری	۱۸- عدم آگاهی عمومی نسبت به قابلیت ها و پتانسیل ها

جدول ۷- ماتریس عوامل خارجی موثر بر گردشگری منطقه آزاد قشم

تهدیدها	فرصت ها	ابعاد توسعه
۱-عدم تمایل بازدیدکنندگان در فصل گرم سال ۲-عدم وجود مدیریت قدرتمند و نظارت بر خدمات ۳-تخریب و بروز خسارت به آثار تاریخی، فرهنگی ۴-عدم اجرای قوانین زیست محیطی و گردشگری ۵-عدم سرمایه گذاری در تاسیسات زیر بنایی و رو بنایی ۶-مهاجرپذیری و گسترش شهرنشینی زمینه به فراموشی سپردن رسوم ۷-صید بی رویه ماهی توسط صیادان ۸-عدم شناخت عموم مردم کشور با فرهنگ دریا ۹-تحولات اقتصادی غیر قابل پیش بینی در کشور ۱۰-تخریب مراتع و بیشه زارها توسط دام عشایر زمین ها زی نرفتن مناظر طبیعی ۱۱-نامناسب بودن قایق های تفریحی ۱۲-عدم شناخت کافی و درک روشن از مسائل زیست محیطی در میان اقشار مختلف جامعه ۱۳-جنگهای منطقه ای خصوصا حضور بیگانگان در خلیج فارس ۱۴-وجود تحریم های خارجی در بخش های تجاری ۱۵-بوجود آمدن تهدیدات طبیعی دریایی ۱۶-عدم توجه فدراسیون های ورزشی ۱۷-تخریب جنگل ها حرا ۱۸-آلودگی منابع آب و خاک منطقه	۱- توجه ارگانهای دریایی کشور به حضور در سواحل ۲-توجه دولت به فرصتهای شغلی ۳-موقعیت خاص ترانزیتی و توسعه راههای ارتباطی ۴-تمایل و تقاضای بخش خصوصی برای سرمایه گذاری منطقه ۵-پاکیزه و معتدل بودن هوای منطقه در فصل سرد سال ۶-علاقمندی افراد به بازدید از سکونتگاه های طبیعی ۷-افزایش دید و بازدید از چشم اندازهای طبیعی ۸-وجود حس مهمان نوازی ۹-وجود اسکله های تجاری و ایجاد رابط هب بسیاری از خاورمیانه ۱۰-ارزان بودن اجناس، ارزان بودن خدمات جود شهرستانی مانند قشم و جاذبه خرید از فروشگاه ها ۱۲-افزایش ضریب هزینه سفر و گردشگری در سبد های خانوار ۱۳-مکانی مناسب برای استراحت و اوقات فراغت ۱۴-سهولت دسترسی به سواحل جنوب ایران ۱۵-تمایل سرمایه گذاری افراد بیرون منطقه در خدمات تجاری، صنعتی، گردشگری	اقتصاد و فرهنگی اجتماعی و اکولوژیکی و زیستی

جدول ۸- فرصت و قوت

بیرونی	داخلی
فرصت ها (O)	قوت ها (S)
O1=توجه ارگان های دریایی کشور به حضور در سواحل	S1=موقعیت جغرافیایی
O2=موقعیت خاص ترانزیتی و توسعه راههای ارتباطی	S2=وجود تنگه هرمز در منطقه به عنوان دروازه تجاری و منطقه استراتژیک
O3=تمایل و تقاضای بخش خصوصی برای سرمایه گذاری منطقه	S3=وجود چشم اندازها زیبا و منحصر به فرد و فراوانی جنگل های حرا
O4=پاکیزه و معتدل بودن هوای منطقه در فصل سرد سال	S4=استقبال افراد بومی از برگزاری تورها و جشنواره فرهنگی و گردشگری
O5=-علاقمندی افراد به بازدید از سکونتگاههای طبیعی	S5=مزینه های پایین اجرای طرحهای گردشگری به نسبت سایر مناطق آزاد
O6=افزایش دید و بازدید از چشم اندازهای طبیعی	S6=وجود منابع آب فراوان به صورت چشمه و قنات در نواحی مختلف؛ وجود ساحل در اکثر نقاط منطقه برای انواع ورزشهای آبی
O7=وجود حس مهمان نوازی	S7=مهیا بودن حمل و نقل دریایی و هوایی
O8=وجود اسکلههای تجاری و ایجاد رابطه با بسیاری از خاورمیانه	
O9=وجود شهرستان های مانند قشم، کیش و جاذبه خرید از فروشگاه ها	
O10=ارزان بودن اجناس، ارزان بودن خدمات	
O11=افزایش ضریب هزینه سفر و گردشگری در سبد های خانوار	

جدول ۹- تهدید و ضعف

بیرونی	داخلی
تهدیدها (T)	ضعف ها (W)
T1=عدم تمایل بازدیدکنندگان در فصل گرم سال	W1=عدم توجه به تبلیغات جهانی در زمینه جلب توریسم
T2=عدم وجود مدیریت قدرتمند و نظارت بر خدمات گردشگری	W2=کم توجهی مسئولین سایر نهادها به ایجاد فرصت های گردشگری
T3=تخریب و بروز خسارت به آثار تاریخی، فرهنگی، طبیعی	W3=عدم مدیریت صحیح و برنامه ریزی نامناسب در قابلیت های موجود
T4=مهاجر پذیری و گسترش شهرنشینی زمینه به فراموشی سپردن رسوم	W4=عدم اجرای قوانین زیست محیطی و گردشگری
T5=عدم شناخت عموم مردم کشور با فرهنگ دریا و دریا نوردی	W5=مهاجر پذیری و گسترش شهرنشینی زمینه به فراموشی سپردن رسوم
T6=تحولات اقتصادی غیر قابل پیش بینی در	W6=عدم شناخت عموم مردم کشور با فرهنگ دریا و دریا نوردی
	W7=تحولات اقتصادی غیر قابل پیش بینی در کشور
	W8=برخوردها و تعارضات فرهنگی و گاهی برخوردهای فیزیکی بین اهالی بومی و گردشگران

<p>W9=جنگهای منطقه ای خصوصا حضور بیگانگان در منطقه خلیج فارس</p> <p>W10=عدم توجه پاسخگویی امکانات بهداشتی، پزشکی و کمک های اولیه موجود به نیازهای گردشگران افزایش تقاضای برای تاسیسات رفاهی</p> <p>W11=خطر تخریب محیط زیست در اکوسیستم های آبی و خشکی</p> <p>W12=گرمای طاقت فرسای بعضی از نقاط مانند قشم و بندرعباس به ویژه در فصل تابستان</p> <p>W13=عدم آگاهی عمومی نسبت به قابلیت ها و پتانسیل های خلیج فارس</p> <p>W14=فقدان مدیریت قوی، کارآمد و هماهنگ در توسعه گردشگری</p>	<p>کشور</p> <p>T7==تخریب مراتع و بیشه زارها توسط دام عشایر زمینها زبیرفتن مناظر طبیعی</p> <p>T8=عدم شناخت کافی و درک روشن از مسائل زیست محیطی در میان اقشار مختلف جامعه</p> <p>T9=جنگهای منطقه ای خصوصا حضور بیگانگان در منطقه خلیج فارس</p> <p>T10=بوجود آمدن تهدیدات طبیعی دریایی</p> <p>T11=نامناسب بودن قایق های تفریحی</p>
---	---

نتیجه گیری و پیشنهادها

عدم سرمایه گذاری مطلوب و نبود جاذبه های انسان ساخت گردشگر خارجی کمتری نسبت به سواحل آنتالیا پذیرا می باشد. برای توسعه گردشگری و قرار گرفتن در فقط بهای گردشگری منطقه و جهان در مرحله نخست باید نگرش مردم و دولت به این صنعت تغییر یابد و سپس برای تأمین امکانات و زیرساختها و همچنین پیاده سازی یک الگوی موفق گردشگری در کشور گام برداشت. توسعه گردشگری در سطح جهان ایجاب می کند که از تمامی امکانات و منابع طبیعی در جهت کسب منافع بیشتر استفاده شود و هیچ مانعی در مقابل این بهره اقتصادی قابل توجه نیست. این منابع به جزء نفت و گاز و منابع غذایی موجود در این منطقه، می تواند زیبایی های طبیعی جزایر و سواحل خلیج فارس و پدیده های منحصر به فرد زمین شناسی در این منطقه باشد که در این تحقیق سعی در معرفی آنها و توان تبدیل آنها به جاذبه های گردشگری گردید. نبود امکانات و تأسیسات مورد نیاز گردشگر از جمله امکانات اقامتی، وسایل حمل و نقل دریایی و شهری مناسب، مجتمع های رفاهی تفریحی دریایی در سواحل زیبای جزیره قشم، عدم اطلاع رسانی و معرفی کافی محیط و... می تواند مانع از جذب توریست و از دست رفتن فرصت مناسب بهره برداری از منابع گردد. پیشنهاد می گردد با معرفی پتانسیل ها

مناطق آزاد در هر کشوری می تواند زمینه پیشرفت اقتصادی و اجتماعی آن کشور را فراهم کند. جزیره قشم به عنوان بزرگترین جزیره خلیج فارس و منطقه آزاد دارای پتانسیل های طبیعی، فرهنگی و مردم شناختی با ارزشی است. علاوه بر وجود پتانسیل های توانمند در سطح جزیره قشم نسبت به منطقه آزاد آنتالیا (موقعیت جغرافیایی، میراث فرهنگی، پتانسیل های اکوتوریسمی و طبیعی ویژه، فرهنگ و آداب رسوم ویژه مردم محلی، مجاورت جغرافیایی و ...) نتوانسته آن طور که انتظار می رود گردشگر و مسافر به سوی خود جذب کند، که تا حدودی به دلایل عدم جذب گردشگر اشاره شد، اما آن چه که باعث تبدیل شدن سواحل آنتالیا به بزرگترین مقصد جذب گردشگر در سطح جهانی و منطقه ای شده می توان به جذب سرمایه گذاری در این منطقه در سطح وسیع (جهانی) اشاره کرد و همچنین تضمین سرمایه گذاری توسط بخش دولتی و ارزان بودن خدمات و تسهیلات ارائه شده در این منطقه از کشور ترکیه دانست. تنوع خاص و ارایه خدمات با کیفیت بالا و وجود زیرساخت مناسب در این منطقه وجود دارد چه طبیعی، انسانی، فرهنگی باعث کشانده شدن گردشگر به این سواحل شده، با وجود مزیت های طبیعی و تاریخی جزیره قشم ولی کمبود امکانات و گران بودن تسهیلات و خدمات ارائه شده و همچنین

- ۵- صباغ کرمانی، م. ۱۳۷۹. بررسی اثرات توریسم در ایران با استفاده از تحلیل داده - ستانده، پژوهش‌های بازرگانی.
- ۶- رهنورد، ف. ۱۳۸۹. عوامل موثر بر عملکرد مناطق آزاد تجاری- صنعتی ایران، مجله مدیریت و فرایند توسعه، شماره ۷۴.
- ۷- کریمی امیری، خ. ۱۳۸۱. بررسی ظرفیتهای بالقوه و بالفعل مناطق آزاد تجاری ایران جهت تحقق راهبرد توسعه صادرات، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- ۸- کریمی، ج.، و نجفی ز. ۱۳۹۰. همکاریهای روسیه و ترکیه: هدفها، گستره و چشم‌اندازها، فصلنامه مطالعات اوراسیای مرکزی، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، سال چهارم، شماره ۹، پاییز و زمستان.
- ۹- کیانی، و.، فقهی، ج.، نظری، ع.، و علیزاده، ا. ۱۳۹۰. تحلیل تغییرات پوشش/کاربری شهرستان طالقان با استفاده از ماتریس کیفی SWOT به منظور تدوین راهکارهای مدیریت پایدار سرزمین. پژوهش‌های فرسایش محیط. ۱(۳): ۴۵-۶۰.
- ۱۰- دژگانی، ف.، و بازماندگان، ا. ۱۳۸۷. قشم نگینی بر خلیج فارس، انتشارات سیروان.
- ۱۱- شاهنده، ب. ۱۳۷۸، نظام مدیریت زیست‌محیطی و توسعه پایدار در منطقه آزاد قشم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- ۱۲- پور ابراهیم زاده، ش.، و یآوری، ا. ۱۳۸۲. برنامه ریزی توسعه اتی جزیره قشم در چارچوب آمایش سرزمین، محیط شناسی، تابستان. ۲۹.
- ۱۳- اکبریور سراسکانرود، م.، و نوربخش، ف. ۱۳۸۹. نقش اکوتوریسم در توسعه پایدار شهری و روستایی نمونه موردی جزیره قشم، مجله مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۲.
- ی این صنعت و ترسیم چشم انداز روشن اقتصادی آن و تبلیغات در سطح کشورهای جهان و سیاست های خارجی و روابط بین الملل در این زمینه استفاده از تجربیات مثبت کشورها در زمینه و شناسایی پتانسیل های و جاذبه های مکانهای گردشگری و برگزاری سمینارهای و کنفرانسهای بین المللی در زمینه جذب گردشگر و رغبت و علاقه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در ایجاد امکانات رفاهی ساخت هتلها، اقامتگاه ها و رستورانهای توریستی و... در منطقه را برانگیخت. با برنامه ریزی و مطالعه دقیق، استفاده مناسب از ظرفیت های این صنعت و سرمایه گذاری در این زمینه، تجربیات متخصصان این صنعت و تجربیات این کشورها در زمینه جذب گردشگر شاهد پیشرفت و بهبود وضعیت اقتصادی ایران و به خصوص ساکنان منطقه آزاد جزیره قشم باشیم. با عملی شدن نتایج این چنین مطالعاتی می توان توسعه همه جانبه منطقه برای جذب گردشگر، بیرون آمدن منطقه از انزوای سیاسی و جغرافیایی و گردشگری، حفظ سواحل با تاکید بر توسعه پایدار و بهبود بخشیدن به هویت ملی و منطقه ای دست یافت.
- منابع**
- ۱- سرابی، ف. ۱۳۸۷. پیامدهای زیست محیطی توسعه توریسم، محیط‌زیست، شماره ۱.
- ۲- دهستانی، ب. ۱۳۸۳، برنامه‌ریزی کالبدی گردشگری (مطالعه موردی: شهرستان آستارا)، پایان نامه دوره کارشناسی‌ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، استاد راهنما دکتر حسین شکویی.
- ۳- رضوانی، ع. ۱۳۹۰. جغرافیا و صنعت توریسم (رشته جغرافیا)، انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ هشتم، تهران.
- ۴- ابراهیم زاده، ع.، افاسی زاده، ع. ۱۳۹۰. تاثیر منطقه آزاد چابهار بر توسعه ی گردشگری حوزه نفوذ آن با بهره گیری از مدل رگرسیون و آزمون T-test، جغرافیا و توسعه شماره ۲۱.

- ۱۴- امری کاظمی، ع. ۱۳۸۳. اطلس ژئوتوریسم قشم، انتشارات سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور.
- ۱۵- فتاح زاده، ع. ۱۳۹۱. مقاله اقتصادی ایران در حلقه مناطق آزاد.
- ۱۶- کاظمی، م. ۱۳۸۳. اهمیت جغرافیای سیاسی خاور میانه و خلیج فارس، روزنامه کیهان.
- ۱۷- موحد، ع. ۱۳۸۶، گردشگری شهری، انتشارات دانشگاه شهید چمران، اهواز.
- ۱۸- رنجبریان، ب.، زاهدی، م. ۱۳۸۸. شناخت گردشگری، انتشارات چهارباغ اصفهان، چاپ هفتم.
- ۱۹- تارنمای سازمان منطقه آزاد آنتالیا. ۲۰۱۰.
- ۲۰- الموتی، م. ۱۳۷۴. مناطق آزاد و اثرات اقتصادی بازگانی آن، موسسه چاپ و انتشارات وزارت خارجه.
- ۲۱- علمی، م. ۱۳۷۱. مناطق آزاد قاره آسیا (مناطق آزاد)، شماره ۱۴، سال دوم.
- ۲۲- بروجی، س. ۱۳۹۰. جایگاه گردشگری در سیاست و برنامه های توسعه مناطق آزاد (مطالعه موردی قشم)، مجله فضای گردشگری، زمستان: ۱۰۱-۱۱۴.